

การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
(Research in Library and Information Science)

ชโรชนีย์ ชัยมินทร์

ศศ.ม. (สารสนเทศศึกษา)

ภาควิชาสารสนเทศศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

2560

การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
(Research in Library and Information Science)

ชโรชนีัย ชัยมินทร์

ศศ.ม. (สารสนเทศศึกษา)

ภาควิชาสารสนเทศศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

2560

Cataloging in Publication Data

ชโรชนีย์ ชัยมินทร์.

การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ /

ชโรชนีย์ ชัยมินทร์ : ชมพุกการพิมพ์, 2560.

200 หน้า : ภาพประกอบ

1. บรรณารักษศาสตร์ -- วิจัย 2. สารสนเทศศาสตร์ -- วิจัย I. ชื่อเรื่อง

020.72 ช872ก - D.C.

ISBN 978-616-423-532-8

คำนำ

ตำรา การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นตำราหลักในการเรียนการสอนรายวิชา การวิจัยทางสารสนเทศศาสตร์ (IS 4902) โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ขอบเขตและประเภทของงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ขั้นตอนการวิจัย แหล่งสารสนเทศเพื่อการวิจัย การสืบค้นสารสนเทศเพื่อการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และสมมุติฐานการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อการวิจัย การเขียนรายงานการวิจัย และทุนอุดหนุนการวิจัย

ขอขอบคุณเจ้าของงานเขียนทุกคนที่นำมาอ้างอิงในตำราเล่มนี้ ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ รวมทั้งด้านการวิจัย หากท่านที่นำตำรานี้ไปใช้แล้วมีข้อเสนอแนะใด ผู้เขียนยินดีและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ชโรชิณีย์ ชัยมินทร์

2560

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
บทที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์	
และสารสนเทศศาสตร์	1
ความหมายของการวิจัย	1
ความหมายของการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	2
ความสำคัญของการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	2
ลักษณะของการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัยสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	8
ความสำคัญของการวิจัย	10
ประโยชน์ของการวิจัย	11
ประโยชน์ของการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	12
บรรณารักษ์และนักสารสนเทศกับการวิจัย	12
จรรยาวิชาชีพของนักวิจัยและแนวทางปฏิบัติ	14
สรุปท้ายบท	18
เอกสารอ้างอิง	19
บทที่ 2 ขอบเขตและประเภทของงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์	
และสารสนเทศศาสตร์	23
ขอบเขตของงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	23
ประเภทของงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	32
สรุปท้ายบท	38
เอกสารอ้างอิง	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ขั้นตอนการวิจัย	42
ขั้นตอนการวิจัย	42
การกำหนดปัญหาในการวิจัย	47
สรุปท้ายบท	58
เอกสารอ้างอิง	58
บทที่ 4 แหล่งสารสนเทศเพื่อการวิจัย	59
ประเภทของแหล่งสารสนเทศเพื่อการวิจัยและการค้นคว้าข้อมูล	59
1. แบ่งตามแหล่งข้อมูล	59
2. แบ่งตามชนิดของสื่อ	60
3. แบ่งตามแหล่งบริการสารสนเทศ	71
สรุปท้ายบท	72
เอกสารอ้างอิง	73
บทที่ 5 การสืบค้นสารสนเทศเพื่อการวิจัย	75
ความหมายของการสืบค้นสารสนเทศ	75
ประเภทของเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ	76
ขั้นตอนการสืบค้นสารสนเทศ	76
การสืบค้นสารสนเทศเพื่อการวิจัย	77
สรุปท้ายบท	88
เอกสารอ้างอิง	89
บทที่ 6 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	91
ความหมายของประชากร	91
ประเภทของประชากร	91
คุณลักษณะของประชากร	92
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย (Study population, accessible population)	92
เกณฑ์ในการเลือกประชากรที่ใช้ในการวิจัย (Eligibility criteria)	93
กลุ่มตัวอย่าง (Sample)	93
คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ดี	94

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง	94
การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง	94
วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง	95
ประโยชน์ของการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	98
ขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	99
วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ดี	99
ความหมายของตัวแปร	100
ตัวแปรในการวิจัย	100
ลักษณะของตัวแปร	101
ประเภทของตัวแปร	101
การนิยามตัวแปร	105
สรุปท้ายบท	107
เอกสารอ้างอิง	107
บทที่ 7 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	108
แบบสอบถาม	108
หลักในการสร้างแบบสอบถาม	113
ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม	114
แบบสัมภาษณ์	115
หลักการสร้างแบบสัมภาษณ์	118
ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์	118
แบบสังเกต	119
หลักการสร้างแบบสังเกต	123
ขั้นตอนการสร้างแบบสังเกต	123
แบบทดสอบ	124
หลักการสร้างแบบทดสอบ	128
ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ	129
สรุปท้ายบท	129
เอกสารอ้างอิง	130

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 8 ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และสมมุติฐานการวิจัย	131
ความหมายของข้อมูล	131
ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	132
ความสำคัญของข้อมูลต่อการวิจัย	132
ประเภทและลักษณะของข้อมูลที่ใช้เพื่อการวิจัย	132
แหล่งที่มาของข้อมูลการวิจัย	135
การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data collection)	136
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	136
ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล	137
หลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล	137
การจัดกระทำกับข้อมูลหรือการวิเคราะห์ข้อมูล	138
ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	138
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	139
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	139
การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล	139
ความหมายของสมมุติฐาน	139
ความหมายของสมมุติฐานการวิจัย	140
ประโยชน์ของสมมุติฐานต่อการวิจัย	140
ที่มาของสมมุติฐาน	141
ประเภทของสมมุติฐาน	141
การตั้งสมมุติฐาน	141
ระดับนัยสำคัญและระดับความเชื่อมั่น	142
ขั้นตอนการทดสอบสมมุติฐาน	143
สรุปท้ายบท	144
เอกสารอ้างอิง	145

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 9 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อการวิจัย	146
ความหมายของ SPSS	146
การเรียกใช้โปรแกรม SPSS for Windows	146
Windows ของ SPSS	147
การป้อนข้อมูลจากหน้าจอ Data	147
การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	152
การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้น	154
ความหมายของผลลัพธ์	155
ความหมายของค่าทางสถิติ	158
สูตรการหาค่าเฉลี่ย	158
ตัวอย่างการทำตารางและแผนภูมิเพื่ออธิบายผลการวิเคราะห์ข้อมูล	159
สรุปท้ายบท	163
เอกสารอ้างอิง	163
บทที่ 10 การเขียนรายงานการวิจัย	164
ความหมายของรายงานการวิจัย	164
วัตถุประสงค์ของการเขียนรายงานการวิจัย	164
ความสำคัญของการเขียนรายงานการวิจัย	165
ส่วนประกอบของรายงานการวิจัย	165
หลักการเขียนรายงานการวิจัย	173
สรุปท้ายบท	176
เอกสารอ้างอิง	176

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 11 ทุนอุดหนุนการวิจัย	177
ความหมายของทุนอุดหนุนการวิจัย	177
วัตถุประสงค์และประโยชน์ของทุนอุดหนุนการวิจัย	177
ประเภทของแหล่งให้ทุนอุดหนุนการวิจัย	178
ความสำคัญของแหล่งทุนอุดหนุนการวิจัย	179
แหล่งทุนอุดหนุนการวิจัยในประเทศไทย	179
สรุปท้ายบท	189
เอกสารอ้างอิง	189
บรรณานุกรม	191

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
6.1	ตารางขนาดประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	97
9.1	ลักษณะของงานวิจัยของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ	159
9.2	ปีที่เผยแพร่ผลงานวิจัย	160
9.3	แหล่งทุนสนับสนุนการวิจัย	162

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า	
4.1	เว็บไซต์วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย	63
4.2	เว็บไซต์วารสารห้องสมุด (T.L.A. Bulletin)	63
4.3	เว็บไซต์วารสารบรรณารักษศาสตร์	64
4.4	เว็บไซต์วารสารโดมทัศน์	64
4.5	เว็บไซต์วารสารสารสนเทศศาสตร์	65
4.6	เว็บไซต์วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ	65
4.7	Library & Information Science Research	66
4.8	Journal of Librarianship and Information Science	66
4.9	ACM Digital Library Database	68
4.10	Emerald Insight Database	69
4.11	ฐานข้อมูล TDC	69
4.12	ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ (CMU e – Theses)	70
4.13	Google Scholar Search engine	71
5.1	ฐานข้อมูลสหบรรณานุกรมห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาไทย (UCTAL)	79
5.2	ฐานข้อมูลรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	80
5.3	ฐานข้อมูลรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	80
5.4	ACM Digital Library Database	81
5.5	H.W. Wilson Database	81
5.6	ProQuest Dissertation & Theses Global Database	82
5.7	ScienceDirect Database	82
5.8	ฐานข้อมูล Thai Library Integrated System –ThaiLIS	83
5.9	ฐานข้อมูล CMU e – Theses	83
5.10	คลังข้อมูลงานวิจัยไทย (Thai National Research Repository : TNRR)	84
5.11	ศูนย์ข้อมูลการวิจัย Digital “วช.”	84
5.12	นามานุกรมเว็บ sanook.com	85

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
5.13	Web Directory	85
5.14	Search engine	86
9.1	โปรแกรม SPSS Statistics version 17.0	147
9.2	เมนู SPSS Data Editor	147
9.3	การกรอก Variable Type	148
9.4	การกำหนด Values Label	148
9.5	การกำหนด Missing Values	149
9.6	การกรอกข้อมูลตัวแปรอายุ	149
9.7	การกรอกข้อมูลระดับความพึงพอใจ	150
9.8	การกรอก Variable View	150
9.9	หน้าจอ Data View	151
9.10	ตัวอย่างการกรอกข้อมูลจากหน้าจอ Data View	151
9.11	การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	152
9.12	ทางเลือก Scale if item deleted	152
9.13	ผลลัพธ์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	153
9.14	แสดงรายละเอียดการทดสอบความเชื่อมั่นแบบสอบถามรายข้อ	153
9.15	การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้น	154
9.16	การเลือกค่าสถิติต่างๆ	154
9.17	แสดงผลลัพธ์จากการวิเคราะห์ข้อมูล	155
9.18	การเปลี่ยนทศนิยมให้เป็น 2 ตำแหน่ง	156
9.19	ตัวอย่างการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจ	156
9.20	การเลือกค่าสถิติต่างๆ	157
9.21	แสดงผลลัพธ์จากการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจ	158
10.1	ตัวอย่างปกรายงานการวิจัย	166
11.1	เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.)	180
11.2	เว็บไซต์สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)	181
11.3	เว็บไซต์สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)	182

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
11.4	เว็บไซต์ทุนพัฒนาอาจารย์ ของ สกอ.	183
11.5	เว็บไซต์ทุน NSTDA Chair Professor และทุน NSTDA Chair Professor	184
11.6	เว็บไซต์ทุนนักวิจัยแทนมา (Research Chair Grant)	185
11.7	เว็บไซต์โครงการทุนส่งเสริมกลุ่มนักวิจัยอาชีพ	186
11.8	เว็บไซต์ทุนวิจัย / การศึกษา ของ สวทช.	187
11.9	เว็บไซต์ทุนอุดหนุนโครงการวิจัยพัฒนาและวิศวกรรม	188
11.10	เว็บไซต์ทุนงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีฐาน	189

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
9.1	ลักษณะของงานวิจัยของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ	160
9.2	ปีที่เผยแพร่ผลงานวิจัย	161
9.3	แหล่งทุนสนับสนุนการวิจัย	162

